

Mythos (Mythic world view)

Mythic world view เป็นการมองโลกโดยใช้เทพหรือสิ่งเหนือธรรมชาติอื่นเป็นตัวแทนในการเกิดขึ้นของสิ่งต่างๆในโลก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่สังคมอินเดียในสมัย 2,000-3,500 ปีก่อน เทพเริ่มแรกในสังคมอินเดียนั้นมีหลายเทพด้วยกัน ทุกพระองค์ล้วนผูกพันกับวิถีความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น พระอัคนี¹

เทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ในยุคแรก พระอัคนีเป็นเทพแห่งไฟ ในสมัยก่อนไฟเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับป้องกันภัยในยามค่ำคืน ใช้เป็นสัญญาณในการสื่อสารต่างๆ มนุษย์จึงยกย่องไฟเป็นเทพเจ้า ทรงให้พระนามว่า พระอัคนี และเนื่องจากไฟถือกำเนิดจากการเสียดสีของสิ่งของสองสิ่ง เช่น ก้อนหินกับก้อนหิน ชาวอินเดียสมัยก่อนจึงกำหนดว่าพระอัคนีนั้นเกิดจากการเสียดสีของโลกและสวรรค์ พระองค์จึงทรงเป็นบุตรของพระนางปฤถวี (โลก) และพระทโยส (สวรรค์) จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีมุมมองโลกในลักษณะของ Mythos อย่างชัดเจนด้วยการเรียกสิ่งที่เป็นประโยชน์กับมนุษย์ว่าเป็นเทพ และยังบัญญัติว่าเทพพระองค์นี้มีใครเป็นผู้ให้กำเนิดโดยดูจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้น

แต่สำหรับในประเทศไทยนั้นคนไทยจะผูกพันกับคำว่าผีมากกว่าเทพ ผี² คนไทยตั้งแต่อดีตกาลมีความเชื่อว่าดิน น้ำ ป่า อาคารสถานที่ต่างๆมีผีหรือเจ้าที่เจ้าทางปกปักรักษาอยู่³ ความเชื่อในลักษณะนี้นับว่าเป็น Mythic world view ของคนไทยตั้งแต่อดีตกาลที่มีความแตกต่างจาก Mythic world view ของสังคมอินเดีย ในขณะที่สังคมอินเดียในอดีตกาล จะมีเทพเฉพาะธรรมชาติในแต่ละสิ่ง เช่น วิษณุเทพเป็นเทพแห่งแสงอาทิตย์ รุทรมันเป็นเทพแห่งสัตว์ป่า อินทร์เป็นเทพแห่งสายฟ้า วายุเป็นเทพแห่งลม ฯลฯ⁴ และเทพธรรมชาติเหล่านั้นเป็นที่เคารพยำเกรงของประชาชนมาก ส่วนในสังคมไทยคนไทยมักจะทำให้ความเคารพยำเกรงกับเจ้าที่เจ้าทางหรือผีที่ดูแลปกปักรักษาที่ต่างๆมากกว่า ถึงแม้ว่าจะมีปรากฏว่าในสังคมไทยก็มีเทพเฉพาะธรรมชาติในแต่ละสิ่ง เช่น รุกขเทวดา-เทพประจำต้นไม้ พระแม่คงคา-เทพประจำแม่น้ำ พระแม่โพสพ-เทพประจำข้าว ฯลฯ แต่เทพเหล่านั้นไม่ค่อยน่ากลัวหรือมีอิทธิพลเท่าเจ้าที่เจ้าทางหรือผีที่ปกปักรักษา

¹ “พระอัคนี” หรือ “พระอัคคี” เทพเจ้าแห่งไฟ. <http://www.siamganesha.com/agni.html>

² ปิ่น บุตรี. ผีในบ้าน ศาลพระภูมิ ศาลผี

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=949000024456>

³ อ่างแล้ว

⁴ ศิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี. รูปเคารพในศาสนาฮินดู. <http://www.webwatklang.com/index.php?mo=3&art=221449>

สถานที่ต่างๆ Mythic world view ในสังคมไทยจึงเป็นประเภทการกล่าวรวมๆว่าทุกสถานที่ที่มีผีหรือเจ้าที่เจ้าทางคอยปกป้องรักษา ส่วนคำเรียกเฉพาะนั้นมักจะขึ้นอยู่กับท้องถิ่นหรือเจ้าของอาคารสถานที่นั้นๆว่าผีหรือเจ้าที่เจ้าทางนั้นมีชื่อเรียกว่าอะไร

การสืบทอดความเชื่อเรื่องผีและเจ้าที่เจ้าทางนั้นได้ลงหลักปักฐานจนกลายเป็นวิถีไทยโดยที่คนไทยไม่รู้ตัว⁵ และเมื่อผนวกเข้ากับความเชื่อในศาสนาพราหมณ์และพระพุทธศาสนาทำให้คนไทยส่วนใหญ่นิยมสร้างศาลพระภูมิไว้ที่หน้าบ้านหรือหน้าสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่ราชการ โรงแรม โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ⁶ เราสามารถเรียกได้ว่าศาลพระภูมิเป็นตัวแทนของ mythic cultures⁷ ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดแล้วในสังคมไทย.

LOGOS (Logical world view)

Logical world view เป็นการมองโลกและเข้าใจโลกโดยใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการมองโลกและเข้าใจโลก ตัวอย่างขององค์ความรู้ที่เป็นตัวแทนของ Logical world view คือปรัชญาตะวันตกและวิทยาศาสตร์⁸

ในสังคมไทยนั้นถ้าจะกล่าวถึงศาสตร์แห่งการใช้เหตุผลนั้น นับว่าเป็นศาสตร์ที่เข้ามาในสังคมไทยเมื่อไม่นานมานี้ (ประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา) และในปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำศาสตร์นี้ไปใช้ได้ อย่างเป็นประโยชน์สักเท่าไรนัก ส่วนวิทยาศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์ที่ลงหลักปักฐานอย่างจริงจังในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว⁹ จนมาถึงปัจจุบัน นับว่าวิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์กระแสหลักในปัจจุบัน และได้กลายเป็นรากฐานของ Logical world view เห็นได้จากการถามนักศึกษาในมหาวิทยาลัยว่า “โลกมาจากไหน” คำตอบร้อยละ 90 จะตอบตรงกันว่า มาจากการระเบิดครั้งยิ่งใหญ่ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีบิกแบงในทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง

⁵ อ้างแล้ว

⁶ อ้างแล้ว

⁷ Sandra LaFave. MYTHOS and LOGOS. <http://instruct.westvalley.edu/lafave/mythos.htm>

⁸ อ้างแล้ว

⁹ ชำนาญ เขวกวีดิพงศ์. "หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทย" ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทย หน่วยที่ 1-7. หน้า 1-52. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.

Mythos & Logos: Two Ways of Explaining the World

ในช่วงสมัยเริ่มแรกหรือในอดีตกาลนั้น Mythic world view และ Logical world view มักจะถูกมองว่ามีความแตกต่างกันและมีการแบ่งคนออกเป็นสองประเภทตามความแตกต่างดังกล่าว แต่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและมีวัฒนธรรมย่อยอยู่เป็นจำนวนมากทำให้การคิดแบ่งแยกคนว่าคนๆนี้เป็นคนที่มองโลกแบบ Mythic world view ส่วนคนๆนี้เป็นคนที่มองโลกแบบ Logical world view นับว่าเป็นความคิดที่ล้าสมัยและไม่ตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบัน ประกอบกับทฤษฎีสมัยใหม่ที่นักวิชาการได้นำเสนอนั้นพยายามที่จะมองว่าภายใต้เรื่องเล่าแบบ Mythos ก็มีความเป็น Logos ซ่อนอยู่ ส่วนภายใต้ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เองที่เป็นแบบ Logos ก็มีความเป็น Mythos ซ่อนอยู่¹⁰ และตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในสังคมไทยก็คือ การที่บ้านของนักวิทยาศาสตร์ตั้งศาลพระภูมิ ทำให้การที่เราจะเรียกว่าใครเป็นคนแบบ Mythic world view และ Logical world view นั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์อย่างง่ายได้อีกต่อไป

จากหัวข้อเรื่องวิวัฒนาการของสังคมไทยสมัยต่างๆและความเชื่อดั้งเดิมของชนชาติไทยของพิสิฐรัฐ โคตรสุโพธิ์¹¹ ทำให้สามารถสรุปความได้ว่าคนไทยเชื่อเรื่องผีก่อน และมานับถือพระพุทธศาสนาในช่วงสุโขทัย ต่อมาได้มารู้จักวิทยาศาสตร์ในสมัยรัชกาลที่ 3 และทุกอย่างยังอยู่ร่วมสมัยกันในปัจจุบันทำให้คนไทยในยุคปัจจุบันมีความเชื่อที่ผสมผสานระหว่าง Mythos & Logos ซึ่งการผสมผสานในลักษณะนี้ Randy Hoyt¹² ได้เสนอว่าเป็นสิ่งที่มีมาแต่เดิมแล้วถ้าเราจะมองลงลึกไปที่ตัวบุคคล ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงอาจเรียกได้ว่าคนทุกคนมีส่วนผสมของการมี Mythos & Logos เพราะฉะนั้นการจะแยกระหว่างคนที่มองโลกแบบ Mythic world view และ Logical world view ต้องดูว่าคนผู้นั้นมีความเข้มข้นของ Mythos หรือ Logos มากกว่ากัน และความเข้มข้นที่อยู่ในระดับของจิตใต้สำนึกนั้นจะผลักดันให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมซึ่งทำให้เราสามารถที่จะบ่งชี้ไปได้ว่าคนผู้นั้นเป็น Mythic world view หรือ Logical world view

¹⁰ Randy Hoyt. *Mythos & Logos: Two Ways of Explaining the World*. <http://journeytothesea.com/mythos-logos/>

¹¹ พิสิฐรัฐ โคตรสุโพธิ์. ปรัชญาไทย. www.philcmu.com/space/newsfiles/100/ปรัชญาไทย.doc

¹² Randy Hoyt. *Mythos & Logos: Two Ways of Explaining the World*. <http://journeytothesea.com/mythos-logos/>

ผลจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ลำดับที่	การเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลก
1	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคนนี้เข้าใจตนเองว่า ตนเองมีความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เคยฝันเห็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคิดว่าตัวเองมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง - เมื่อมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เขาจึงมีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศรัทธาในที่นี้หมายถึง บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพนับถือ และเชื่อว่ามี ความเกี่ยวพันกับตน - ในเรื่องการมองโลก เขามองว่าโลกนี้ไม่ได้มีแต่สิ่งที่ตาเห็นในแบบที่วิทยาศาสตร์บอก แต่เชื่อว่ายังมีสิ่งเหนือธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ สิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านั้นจะอยู่ในรูปของเทพ วิญญาณ หรือผี และเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้โลกดำรงอยู่ และมีผลต่อจิตใจและความนึกคิดของมนุษย์
2	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามองว่าตัวเองมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่มองไม่เห็นและสัมผัสไม่ได้ อาจเป็นผีหรือเทปก็ได้ สิ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์นี้คือรอยสักที่นักศึกษาผู้นี้สักมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นมัธยมปลาย แต่รูปแบบความสัมพันธ์ไม่ถึงกับชัดมาก ที่เด่นชัดที่สุดคือการใช้คำว่า “ของขึ้น” ตอนมีการทำพิธีเกี่ยวกับรอยสักต่างๆ - มีความศรัทธาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่มาผูกพันกับเขาผ่านรอยสัก และเชื่อว่าตราบใดที่เขายังมีรอยสักอยู่ ตราบนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเกิดกับเขาอยู่ตลอด - มองว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่พิสูจน์ไม่ได้ อาจบอกไม่ได้แน่ชัดว่าคืออะไร แต่สามารถยืนยันได้ว่ามีอยู่ผ่านประสบการณ์ของตัวเองและผู้อื่น
3	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาผู้นี้เชื่อว่าตนเองเป็นคนที่มีสัมผัสพิเศษ สามารถมองเห็นผี วิญญาณ หรือสิ่งเหนือธรรมชาติได้ ประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้เชื่อเช่นนั้น เขามีประสบการณ์เช่นนี้ค่อนข้างบ่อย และเชื่อว่าสัมผัสกับของจริง ไม่ได้ประสาทหลอนแต่อย่างใด - ไม่ถึงกับศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่คิดว่าตนผูกพันกับสิ่งเหล่านี้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ความผูกพันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการเห็นบ่อย สัมผัสบ่อย และเชื่อมั่นว่าสิ่งเหนือธรรมชาติมีจริง เวลาเกิดเหตุการณ์ที่อธิบายไม่ได้ เช่น สิ่งของเคลื่อนที่เองได้ ก็มักจะใช้ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติมาอธิบาย - เชื่อว่าโลกนี้มีโลกของวิญญาณซ้อนอยู่ และมีจุดเชื่อมบางอย่างกับโลกของมนุษย์เป็นเหตุให้บางครั้งเขาจึงเห็นผีหรือวิญญาณ

ลำดับที่	การเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลก
4	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคนนี้เข้าใจตนเองว่า ตนเองมีความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สืบเนื่องมาจากเคยผ่านพิธีครอบครุมากกว่า 10 ครั้ง การผ่านพิธีแต่ละครั้งทำให้เขาสามารถสัมผัสกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้มากขึ้นเรื่อยๆ - เขามีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอิทธิพลในการให้คุณให้โทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนที่เคยผ่านพิธีครอบครุมาก่อนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพิธีครอบครุ - ในเรื่องการมองโลก เขามองว่าโลกนี้ไม่ได้มีแต่สิ่งที่ตาเห็นในแบบที่วิทยาศาสตร์บอก แต่เชื่อว่ายังมีสิ่งเหนือธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ สิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านั้นจะให้คุณให้โทษกับผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเขาไม่ว่าทางใดก็ตามทางหนึ่ง แต่จะไม่ให้คุณให้โทษกับทุกคน เพราะบางคนไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับพิธีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่นพิธีครอบครุ
5	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามองว่าตัวเองมีความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ค่อนข้างมาก ถึงขนาดที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกว่าผีหรือวิญญาณสามารถมาเข้าร่างเขาได้ และมีอิทธิพลต่อเขาโดยตรงได้ ทำให้เขามีความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก - นักศึกษามีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแง่ของผีและวิญญาณค่อนข้างมาก แต่ก็มี ความเชื่อด้วยว่ามีผีฝ่ายดีกับผีฝ่ายไม่ดี เขาจึงไม่ได้ศรัทธาไปเสียทั้งหมด เขาจะศรัทธาแต่ฝ่ายดีเท่านั้น อย่างไรก็ตามความศรัทธาไม่มีผลต่อการเข้าร่างหรือเข้าทรง เพราะผีที่เขาไม่ศรัทธาก็สามารถเข้าตัวเขาได้ - มองว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่เรียกว่าผีหรือวิญญาณและเขาก็สามารถพิสูจน์ได้จากประสบการณ์ของตัวเอง และจากการอยู่ในครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องกับการทรงเจ้าเข้าผี โลกของวิญญาณจึงมีอยู่จริงสำหรับเขา
6	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาผู้นี้เชื่อแค่ว่าสิ่งเหนือธรรมชาติมีอยู่จริง แต่ตนเองไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นสักเท่าไร จะเกี่ยวบ้างก็ตรงที่เคยสัมผัสได้บ้าง แต่ไม่ถึงกับชัดเจนนัก สำหรับนักศึกษาคคนนี้เชื่อได้โดยที่ไม่ต้องมีประสบการณ์ที่ชัดเจนมาเป็นเครื่องพิสูจน์ - ไม่ได้ศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติในแง่ที่ว่า มีผลต่อปัจเจกบุคคลโดยตรง แต่อาจมีผลต่อชุมชน การศรัทธาหรือให้ความสำคัญก็มักจะมองภาพรวมของชุมชนที่ตัวเองเคยอยู่ในสมัยเด็ก - เชื่อว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ อาจจะพิสูจน์ได้ไม่ชัดเจนกว่าสิ่งนั้นคืออะไร แต่เชื่อว่ามีแน่นอน

ลำดับที่	การเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลก
7	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคนนี้เข้าใจตนเองว่า ตนเองมีความผูกพันทั้งกับผีและเทพ แต่ไม่รู้สาเหตุแน่ชัดว่าเพราะอะไร แต่เชื่อแน่ว่าตัวเองต้องมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ว่าทางใดก็ตาม - ไม่มีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่คิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งผีและเทพสามารถให้คุณให้โทษได้ - ในเรื่องการมองโลก เขามองว่าโลกนี้ไม่ได้มีแต่สิ่งที่ตาเห็น เพราะการสัมผัสด้วยจิตนั้นมี ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เชื่อว่าโลกเหนือธรรมชาติมีอยู่จริงแน่นอน แต่ระบุไม่ได้ว่าอยู่ที่ไหน
8	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามองว่าตัวเองมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่มองไม่เห็นและสัมผัสไม่ได้ อาจเป็นผีหรือเทพก็ได้ สิ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์นี้คือรอบสัปดาห์ที่นักศึกษาผู้นี้สักมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นมัธยมปลาย แต่รูปแบบความสัมพันธ์ไม่ถึงกับชัดมาก ที่เด่นชัดที่สุดคือการใช้คำว่า “ของขึ้น” ตอนมีการทำพิธีเกี่ยวกับรอยสักต่างๆ - มีความศรัทธาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่มาผูกพันกับเขาผ่านรอยสัก และเชื่อว่าตราบใดที่เขายังมีรอยสักอยู่ ตราบนั้นความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเกิดกับเขาอยู่ตลอด - มองว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่พิสูจน์ไม่ได้ อาจบอกไม่ได้แน่ชัดว่าคืออะไร แต่สามารถยืนยันได้ว่ามีอยู่ผ่านประสบการณ์ของตัวเองและผู้อื่น
9	<ul style="list-style-type: none"> - ด้วยความที่บอกว่าตัวเองเชื่อครึ่ง ไม่เชื่อครึ่ง จึงทำให้บอกได้ยากว่านักศึกษาผู้นี้คิดว่าตัวเองเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีหรือเทพ - ไม่ถึงกับศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติ แต่คิดว่าตนเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ไม่ว่าทางใดก็ตาม และเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตน หรือผู้อื่น ด้วยสาเหตุใดก็ไม่ทราบแน่ชัด - เชื่อว่าในโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติประเภทผีหรือเทพ และสิ่งเหล่านี้มักจะเกี่ยวข้องกับมนุษย์เสมอ มนุษย์ที่พาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้มักจะทำให้ตัวเองต้องประสบกับเหตุการณ์เหนือธรรมชาติ เช่น องค์กรของขึ้น ฯ เหตุการณ์ทำนองนี้จะเกิดกับคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องพวกนี้

ลำดับที่	การเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลก
10	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคนนี้คิดว่าตนเองมีความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ก่อนแล้ว อาจได้มาจากการที่นิสิตเรียนทางนาฏศิลป์มาและเคยผ่านพิธีครอบครุมาแล้ว นักศึกษาอาจไม่เคยมีประสบการณ์โดยตรง แต่มีความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่อย่างเต็มที่ - นักศึกษาผู้นี้เป็นผู้ที่มีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตัวเองเคารพนับถือ และคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นให้คุณให้โทษกับตัวเองได้ไม่มากก็น้อย - นักศึกษามองโลกในแง่ที่ว่า ในโลกนี้มีโลกของสิ่งเหนือธรรมชาติที่เรามองไม่เห็น แต่สามารถสัมผัสได้ และโลกเหนือธรรมชาตินี้จะมีผลต่อโลกของเราพอสมควร แต่บอกไม่ได้ว่าจุดเชื่อมต่อนั้นปรากฏ ณ ที่ใด
11	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามองว่าตัวเขาเองมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่มองไม่เห็น อาจเป็นผีหรือเทพก็ได้ การที่นักศึกษาคิดแบบนี้ ส่วนหนึ่งมาจากการที่ที่บ้านมีความเชื่อแบบนี้เช่นเดียวกัน อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเรื่องแบบนี้ตั้งแต่เด็ก - มีความศรัทธาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่มาผูกพันกับตนเองเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากครอบครัวและตัวเองก็พร้อมที่จะเชื่ออยู่แล้ว - นักศึกษามองว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติและสิ่งนั้นมีผลต่อเราในกรณีที่เราไปเกี่ยวข้องกับเขาไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามแล้วแต่นักศึกษาก็มีความเชื่อในเรื่องทางวิทยาศาสตร์ไปด้วย
12	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาเชื่อว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง แต่การเชื่อเช่นนี้มักจะมาจากการที่คนอื่นบอกว่่านักศึกษาผู้นี้มีคุณสมบัติพิเศษบางอย่าง จึงทำให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติโดยที่ไม่รู้ตัว - ไม่ถึงกับศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติ แค่เพียงรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริงและอาจมีอิทธิพลต่อตัวนักศึกษาพอสมควร - เชื่อว่าโลกนี้มีโลกของสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่จริง การเชื่อเช่นนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ตรงก็ได้ เพราะนักศึกษาเคยได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับเรื่องทำนองนี้ อย่างสม่ำเสมอ

ลำดับที่	การเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลก
13	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคนนี้เข้าใจตนเองว่า ตนเองมีความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างเหนียวแน่น มีทั้งที่เคยฝันเห็นและเคยเห็น เคยสัมผัสได้ด้วยตัวเอง เชื่อว่าตัวเองมีสัมผัสพิเศษ และก็มีคนที่น่าเชื่อถือช่วยยืนยันให้อีกต่อหนึ่ง ทำให้นักศึกษาผู้นี้เชื่ออย่างสนิทใจว่าตนเองกับสิ่งเหนือธรรมชาติต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องมีความเกี่ยวพันกันอย่างแน่นอน - เขาจึงมีความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งเหนือธรรมชาติแค่บางสิ่ง เช่น พระภูมิเจ้าที่ เทพเทวดา แต่จะไม่ศรัทธากับผีทั่วไป แต่ก็เชื่อว่าสัมผัสพิเศษที่ตัวเองมีนั้นสามารถพาให้ตัวเองไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ตัวนักศึกษาเองไม่มีความศรัทธาอยู่ก็ได้ - เห็นว่าในโลกนี้มีโลกวิญญานที่ซับซ้อนอยู่ด้วย เพียงแต่คนที่มองเห็นหรือสัมผัสได้ต้องเป็นคนที่สัมผัสพิเศษหรือคุณสมบัติที่พิเศษบางอย่าง
14	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติเพราะฟังมาจากครอบครัว อาจมีประสบการณ์ตรงบ้างแต่ไม่มาก สาเหตุที่เชื่อคือการได้ยิน ได้ฟังมาจากเพื่อนสนิทหรือบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ นักศึกษาไม่มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งเหล่านี้ - มีความศรัทธาต่อสิ่งเหนือธรรมชาติในแง่ที่ว่าอาจให้คุณให้โทษกับเรา เช่น ถ้าเราไปลบหลู่ก็จะทำให้มีภัยมาถึงตัว - นักศึกษามีความเชื่อว่าโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติที่พิสูจน์ไม่ได้ แต่สามารถยืนยันได้ว่ามีอยู่จริงผ่านประสบการณ์ของผู้อื่น
15	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาผู้นี้เชื่อว่าตนเองเป็นคนที่สัมผัสพิเศษ การเชื่อเช่นนี้ได้มาจากประสบการณ์ตรง เพราะเคยเห็นและได้ยินเสียง - มีความศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติประมาณหนึ่ง แต่ไม่คิดถึงขนาดที่ว่า สิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านี้จะให้คุณให้โทษกับมนุษย์ แต่คิดว่าตนผูกพันกับสิ่งเหล่านี้ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง - เชื่อว่าโลกนี้มีโลกของสิ่งเหนือธรรมชาติปะปนอยู่ เหมือนกับว่ามีอยู่ซ้อนกัน บางครั้งก็เห็นเหมือนกับเป็นเรื่องปกติ แต่บางครั้งก็รู้สึกกลัวกับการที่ต้องอยู่กับโลกที่เป็นแบบนี้

อภิปรายผล

1. จากการเก็บข้อมูลของนักศึกษาที่มีอาการชักเกร็งทั้ง 15 คนเกี่ยวกับความเข้าใจตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับโลกพบว่าทั้ง 15 คนมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติในระดับเข้มข้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่านักศึกษาทั้งหมดเป็นผู้ที่มองโลกแบบ Mythic world view หรืออาจเรียกสั้นๆว่า Mythos โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ การเข้าใจตนเอง ถ้าการเข้าใจตนเองไม่แน่ชัด เช่น กรณีของนักศึกษา คนที่ 9 ที่ให้สัมภาษณ์ว่า “ด้วยความที่บอกว่าตัวเองเชื่อครึ่ง ไม่เชื่อครึ่ง จึงทำให้บอกได้ยากว่านักศึกษานี้คิดว่าตัวเองเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีหรือเทพ” ถ้าเป็นกรณีแบบนี้จะไปดูที่ความเชื่อเกี่ยวกับโลกของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาคคนที่ 9 นี้ให้สัมภาษณ์ว่า “เชื่อว่าในโลกนี้มีสิ่งเหนือธรรมชาติประเภทผีหรือเทพ และสิ่งเหล่านี้มักจะเกี่ยวข้องกับมนุษย์เสมอ มนุษย์ที่พาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้มักจะทำให้ตัวเองต้องประสบกับเหตุการณ์เหนือธรรมชาติ เช่น อดคล้อง ของขึ้น ๆ เหตุการณ์ทำนองนี้จะเกิดกับคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องพวกนี้” จากการให้สัมภาษณ์เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับโลกนั้น ทำให้เห็นชัดว่านักศึกษาคคนนี้มีความเห็นเป็นแบบ Mythic world view โดยทั่วไปความเข้าใจตนเองกับความเข้าใจโลกมักจะสอดคล้องกัน เพียงแต่ในสังคมที่ยึดวิทยาศาสตร์เป็นความมั่งกระแสนั้น คนมักแสดงการเข้าใจตนเองออกไปในทาง Logos มากกว่า ถึงแม้ลึกๆแล้วเขาจะมีรากฐานทาง Mythos ก็ตาม แต่ถ้าไปถามความเห็นเกี่ยวกับโลก เขามักจะตอบตามความเป็นจริงได้มากกว่าและผ่อนคลายกว่า เนื่องจากเขารับรู้ว่าตนเองอยู่ในสังคมแบบ Mythic Cultures จึงทำให้ผู้ตอบรู้สึกผ่อนคลายกว่าที่จะพูดถึงความเชื่อของตนอย่างแท้จริง
2. สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเป็น Mythos นั้นมาจากประสบการณ์ทั้งหมดไม่ว่าเป็นการสัมผัสแบบประสบการณ์ตรง ความฝัน การเข้าร่วมในพิธีเหนือธรรมชาติบางอย่าง การเห็นการแสดงออกของผู้อื่น ในอีกแง่หนึ่งที่สามารถสงสัยได้ก็คือ การเป็น Mythos ของคนๆคนนั้นมีส่วนผลักดันให้เขาเห็นภาพของสิ่งเหนือธรรมชาติบางอย่างที่คนอื่นมองไม่เห็น
3. คนที่มีความเข้าใจตนเองอย่างแรงกล้า (สังเกตจากเนื้อหาและอากัปกริยาต่างๆ เช่น แหวตา สีหน้า เวลาให้สัมภาษณ์) เป็นผู้มองโลกแบบ Mythic world viewจะมีอาการชักเกร็งและการแสดงออกมากกว่าผู้ที่มองโลกแบบ Mythic world viewที่มีความเข้มข้นน้อย

4. ผู้มองโลกแบบ Mythic world view อย่างแรงกล้า นั้น เวลาเข้าสู่พิธีที่ค่อนข้างขลัง เช่น พิธีบายศรี หรือ สวดภาณยักษ์ มักแสดงอาการบางอย่างผิดไปจากคนทั่วไป ทั้งนี้พอเข้าใจได้ในระดับหนึ่ง เพราะรูปแบบพิธีเหล่านั้นมีทั้งภาพและเสียงที่ไปกระตุ้นจิตใจเบื้องลึกของเขาให้แสดงพฤติกรรมออกมา ที่สามารถสรุปได้เช่นนี้ เพราะคนมองโลกแบบ Mythic world view อย่างแรงกล้า นั้นเวลาอยู่ในชีวิตประจำวัน เมื่อเจอภาพและเสียงที่มีความเข้มข้นน้อย หรือ ไม่ได้ชี้บ่งว่าเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ก็มักจะมีอาการแสดงออกอย่างอ่อนอยู่แล้ว แต่พออยู่ในพิธีกรรมซึ่งเป็นพิธีสำคัญในสังคมที่มี Mythic cultures¹³ ทำให้รู้สึกว่าการแสดงออกของตนเองแบบ Mythic world view ไม่ได้ขัดต่อรูปแบบพิธีที่เอื้อต่อ Mythic cultures แต่ประการใด หรืออาจพูดให้แรงกว่านั้นได้ว่าการแสดงออกทาง Mythic world view ในพิธีแบบ Mythos ที่อยู่ใน Mythic cultures ไม่ทำให้บุคคลอื่นกล่าวหาว่าผู้นั้นเป็น “บ้า” ได้ และคนผู้นั้นอาจได้รับความสนใจ หรือ ความสำคัญมากกว่าคนปกติในสังคมแบบ Mythic cultures การสรุปเช่นนี้สังเกตได้จากนักศึกษาที่มาให้สัมภาษณ์ ประมาณร้อยละ 50 จะแสดงออกอย่างชัดเจนว่าเขาภูมิใจมากและการถูกเชิญมาสัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวทำให้เขา รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญในสังคมแบบ Mythic cultures.

¹³ Sandra LaFave. MYTHOS and LOGOS. <http://instruct.westvalley.edu/lafave/mythos.htm>